

ZSINATI HATÁROZAT

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA ÉS A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZÖTTI MEGÁLLAPODÁS ISMERTETÉSE TÁRGYÁBAN

A Zsinat felhatalmazza az Elnökséget a Megállapodás szövegének aláírására (Zs-72/1998.).

Budapest, 1998. november 26.

DR. KÁLMÁN ATTILA s. k. DR. BÖLCSKEI GUSZTÁV s. k.

egyházkerületi főgondnok, püspök,

a Zsinat világi elnöke a Zsinat lelkesi elnöke

A Kormány 1057/1999. (V. 26.) Korm. határozata

a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Református Egyház között 1998. december 8- án létrejött Megállapodás közzétételéről

A Kormány

1. e határozat mellékleteként közzéteszi a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Református Egyház között 1998. december 8-án létrejött Megállapodást;
2. felhívja az érintett minisztereket, hogy a Megállapodásban foglaltak végrehajtásáról gondoskodjanak.

Felelős: az érintett miniszterek

Határidő: folyamatos

ORBÁN VIKTOR s. k.

miniszterelnök

Melléklet

az 1057/1999. (V. 26.) Korm. határozathoz

MEGÁLLAPODÁS

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA ÉS A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZÖTT

Preambulum

A Magyar Köztársaság Kormánya (a továbbiakban: Kormány) és a Magyarországi Református Egyház (a továbbiakban: Református Egyház; a továbbiakban együttesen: Felek) – attól a meggyőződéstől vezéreltetve, hogy a Kormány és a Református Egyház közötti viszony alapelveinek megerősítése szükséges, továbbá annak érdekében, hogy rögzítsék azokat a kormányzati és egyházi feladatokat, amelyek a Felek együttműködését meghatározzák, Megállapodást kötnek egymással.

Jelen Megállapodás kitér a Református Egyház hitéleti, közszolgálati és közéleti tevékenységének állam általi anyagi támogatásával összefüggő kérdésekre, valamint azokra a garanciákra, melyek a jogok és kötelezettségek jóhiszemű gyakorlását hivatottak elősegíteni.

Jelen Megállapodás elsősorban az Alkotmány 8., 60., 67. és 70/A. §-ain és a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény, a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1991. évi XXXII. törvény, valamint az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény rendelkezésein alapszik, és figyelembe veszi az Alkotmánybíróság 4/1993. (II. 12.) AB határozatát.

A Felek megállapítják, hogy az állam és az egyházak viszonya a demokratikus államrend visszaállításával új alapokra helyeződött. Ennek megfelelően a korábbi ideológiai szembenállás helyett a vallásszabadság biztosítása, valamint az állam és egyház szétválasztásának elve mellett a partneri, kölcsönösen felelős együttműködés időszaka következett be.

A Kormány nagyra értékeli a Református Egyház történelmi hagyományait, a nemzet erkölcsi és szellemi felemelése érdekében tett, hitéből fakadó erőfeszítéseit, részvételét a magyar szabadságküzdelmekben, az ország polgárosodása és az európai kultúrába való bekapcsolódása terén vállalt szerepét, szolgálatát a nemzet identitásának és kultúrájának megőrzése és fejlesztése érdekében. A Kormány örömmel veszi tudomásul, hogy a Református Egyház az elmúlt évtizedek jogfosztottsága után ismét oktatási-nevelési, kulturális, szociális és más közéleti intézményeket működtet, és ezáltal részt vállal a közszolgálati feladatok ellátásában, a közjó előmozdításában. A Kormány üdvözli a Református Egyház azon közéleti törekvéseit, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a Magyar Köztársaság megbecsült tagja legyen az európai nemzetek közösségének, továbbá, hogy a Magyar Köztársaság elősegítse a határon túl élő magyarság identitásának és kultúrájának megőrzésére, fejlesztésére irányuló erőfeszítését, és együttműködhessen a világ valamennyi népével és országával.

A Református Egyház nagyra értékeli a Kormány azon szándékát, hogy az egyház és az állam alkotmányos és partneri viszonyát a Magyar Köztársaság Alkotmányában foglaltak szerint rendezze. Kinyilvánítja, hogy hitéből fakadó küldetésének tekinti az általános közjó szolgálatát a Magyar Köztársaság és annak valamennyi polgára javára.

Első fejezet

Általános rendelkezések

1. cikkely

A Református Egyház olyan önkormányzattal rendelkező jogi személy, amely saját szervezete tekintetében egyházi törvényhozói, végrehajtói és bírói hatalommal rendelkezik, gondoskodik a Református Egyház hitelveit követők vallásgyakorlatának hitéleti és ebből fakadó közszolgálati és közéleti tevékenységének ellátásáról.

2. cikkely

A Kormány elismeri a Református Egyház önkormányzatát, irányítására, felügyeletére szervet nem hoz létre.

Második fejezet

I. Hitéleti feladatok

3. cikkely

A Református Egyház hitelvei szerint gondoskodik hitéleti tevékenységének körében istentiszteletek, vallási cselekmények és szertartások végzéséről, a vallási meggyőződés kifejezésre juttatásáról, nyilvános gyakorlásáról és tanításáról.

4. cikkely

A Református Egyház a vallás szabad gyakorlását biztosító alkotmányos jog alapján feladatának tekinti, hogy az olyan oktatási-nevelési, szociális, egészségügyi, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi intézményeken belül, amelyek nem a Református Egyház fenntartásában vannak, valamint a honvédségi és a büntetés-végrehajtási intézetekben lehetővé váljon az istentiszteleteken és vallásos szertartásokon és cselekményekben való részvétel azok számára, akik ezt igénylik.

5. cikkely

A Kormány az állam és egyház szétválasztásának elve alapján és a vallásszabadság biztosítása érdekében tiszteletben tartja a Református Egyház önkormányzatát, biztosítja zavartalan vallásgyakorlatának szabadságát, és elősegíti megfelelő súlyú megjelenését a nemzeti közintézményekben.

II. Közszolgálati feladatok

6. cikkely

A Református Egyház hagyományából fakadóan feladatának tekinti a hitelveinek megfelelő szellemi és erkölcsi igényesség jegyében óvodai, alap-, közép- és felsőfokú, illetve szakirányú oktatási-nevelési intézmények alapítását, fenntartását és működtetését, továbbá a nem a Református Egyház által fenntartott oktatási-nevelési intézményekben is a hit- és erkölcsstan tantárgy oktatásának végzését.

7. cikkely

A Református Egyház hitelveiből fakadóan feladatának tekinti olyan szociális, egészségügyi, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények alapítását, fenntartását és működtetését, amelyek hozzájárulnak a lelki és testi egészség megőrzéséhez.

8. cikkely

A Református Egyház részt vesz a kulturális értékőrzésben, értékteremtésben és az értékek átörökítésében, illetve mecenatúrában, valamint gondoskodik a magyar kulturális örökség fontos részét alkotó vallási, kulturális és nemzeti öröksége (levéltárak, könyvtárak, múzeumok és más gyűjtemények, illetve az ezekben őrzött értékek, továbbá műemlékek, műemlék jellegű épületek stb.) fenntartásáról, megőrzéséről, gyarapításáról és közhasználatának biztosításáról.

9. cikkely

A Kormány elismeri, és nagyra értékeli a Református Egyház oktatási-nevelési, szociális, egészségügyi, gyermekjóléti és -védelmi, család- és ifjúságvédelmi, kulturális, valamint más közösségi szolgáltató tevékenységét. A Kormány elismeri és tiszteletben tartja, hogy a Református Egyház által fenntartott, közszolgálati feladatokat végző intézmények az állami, önkormányzati intézményekkel mindenben azonos anyagi, működési forrásra jogosultak. A Kormány jogszabályalkotó tevékenysége során biztosítja – a jogszabályok előkészítése során pedig arra törekszik –, hogy a Református Egyház által fenntartott ezen közszolgálati intézmények számára a hasonló állami, illetve önkormányzati intézményekével azonos fejlesztési feltételek érvényesüljenek. A Kormány elősegíti, hogy a Református Egyház, illetve hagyományai és szerepe a nemzeti kulturális örökségben, súlyának megfelelően jelenjen meg az oktatásügy és a kulturális élet területén.

III. Közéleti és társadalmi feladatok

10. cikkely

A Református Egyház hitelveinek és történelmi hagyományainak megfelelően képvisel az európai állam- és társadalomszervezés alapjául szolgáló, a magyar társadalom számára meghatározó értékeket. Ennek megjelenítésére a Református Egyház saját fórumain kívül tömegtájékoztató eszközöket is igénybe vesz.

11. cikkely

A Református Egyház nemzetközi kapcsolatai révén a Magyar Köztársaság jó hírnevét igyekszik szolgálni, segíti a határon túli magyarság identitásának, valamint kultúrájának megőrzésére és fejlesztésére irányuló erőfeszítéseit. Szükség esetén jószolgálati, közvetítői feladatokat lát el.

12. cikkely

A Református Egyház kész arra, hogy eseti felkérésre hitelveivel összeegyeztethető és szervezetéhez illeszkedő állami, önkormányzati feladatok megoldásában működjék közre (menekültek, elemi csapásoktól sújtottak ellátása, reintegrációs feladatok stb.).

13. cikkely

A Református Egyház hitéleti, közszolgálati és közéleti feladatai ellátásának támogatására alapítványokat, egyesületeket, közhasznú társaságokat hozhat létre, illetve ilyen jellegű szervezetekben részt vehet.

14. cikkely

A Kormány elfogadja és nagyra értékeli a Református Egyház részvételét közéleti feladatok ellátásában. A jogalkotásban való tevékeny közreműködéssel és más módon elősegíti, hogy a Református Egyház a társadalom széles nyilvánosságát történelmi szerepéhez és az egész társadalom érdekében végzett szolgálatához méltóan érhesse el.

Harmadik fejezet

A Református Egyház hitéleti, közszolgálati és közéleti tevékenysége állam általi anyagi támogatásának feltételeiről

15. cikkely

A Református Egyház saját törvényei és szabályai szerint adományokat kér és gyűjt, amelyekről az állami, önkormányzati és közigazgatási szervek adatokat nem kérhetnek.

16. cikkely

A Református Egyház jogosult az állampolgárok akaratnyilvánítása alapján az állami költségvetés bevételeinek törvényben meghatározott módon számított részére.

17. cikkely

A Református Egyház oktatási-nevelési, egészségügyi, szociális, gyermekjóléti és -védelmi, valamint család- és ifjúságvédelmi intézményei tevékenységük után a hasonló feladatot ellátó állami és önkormányzati intézményekkel mindenben azonos támogatásra jogosultak. Ezen egyházi intézmények, illetve tevékenységük fejlesztésére a Kormány az állami és önkormányzati intézményekével mindenben azonos jogi, finanszírozási és pályázati feltételeket biztosít.

A Kormány biztosítja, hogy a Református Egyház felsőoktatási intézményei – a mindenkor hatályos törvények szerint – az állami felsőoktatási intézményekkel mindenben azonos mértékű támogatásban részesüljenek. A Kormány a Református Egyház felsőoktatási intézményeiben tanuló államilag finanszírozott hallgatók számára az állami felsőoktatási intézményekben tanuló államilag finanszírozott hallgatókkal azonos jogcímenek és azonos mértékben biztosítja az állami költségvetési támogatást. A Református Egyház felsőoktatási intézményeiben, a hitéleti képzésben részt vevő, államilag finanszírozott hallgatók létszámkerete 1480 fő. E felsőoktatási intézményekben a világi szakokon tanuló államilag finanszírozott hallgatók keretszámának aránya évfolyamonként az összes államilag finanszírozott hallgatói létszámon belül az 1998. évi I. évfolyamánál nem lehet kevesebb. A Református Egyház felsőoktatási intézményeiben állami finanszírozású képzésre felvett hallgatók után az állami intézményekével azonos juttatások, támogatások járnak. Az itt meghatározott létszámkeretet, illetőleg arányt a Felek csak közös megegyezés esetén csökkenthetik. A hitéleti és a világi képzésben az engedélyezett akkreditált szakokon az igénybe venni kívánt létszámot – amelynek

alapján a támogatás történik – a Református Egyház a Kormánnyal évente egyeztet. A Kormány vállalja, hogy a Református Egyház által fenntartott felsőoktatási kollégiumok támogatását az egyházi és állami felsőoktatási kollégiumokkal azonos mértékben biztosítja. A Kormány biztosítja továbbá a Református Egyház által végzett hit- és erkölcsoktatás állami finanszírozását, az átlagos pedagógus-órabér figyelembevételével, függetlenül attól, hogy az oktatás milyen fenntartású intézményben és milyen intézményi keretek között történik.

18. cikkely

A Református Egyház a tulajdonában lévő vallási és kulturális intézmények, a gyűjtemények, múzeumok, könyvtárak, levéltárak megőrzéséhez, felújításához, gyarapításához az éves állami költségvetési törvényben meghatározott támogatásban részesül, hasonló mértékben, az állami kézben lévő, ugyanolyan kulturális intézménynek nyújtott támogatáshoz. A Református Egyház tulajdonában lévő műemlékek, művészi alkotások és egyéb, a nemzeti kulturális örökség részét alkotó értékek megőrzéséhez és felújításához a Kormány rendszeres támogatást nyújt.

19. cikkely

A Kormány jelen Megállapodás mellékletében nem szereplő, járadék alapjául nem szolgáló volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezését a Református Egyház javára a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1991. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Etv.) rendelkezéseinek megfelelően, 1999 és 2011 között évenként egyenletes, értékarányos ütemezésben hajtja végre.

20. cikkely

A Kormány és a Református Egyház az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételéről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 3. §-a alapján közös megegyezéssel az Etv. hatálya alá tartozó, a Református Egyház által nem természetben visszakért, számára át nem adott, vagy az Etv. 2. §-ának (4) bekezdés szerint nem rendezett egyházi ingatlanokra vonatkozó pénzbeli igényt járadék forrásává alakítja át. A mellékletben felsorolt ingatlanok közösen elfogadott értékbecsléssel megállapított összértéke 6 656 000 000 Ft. A hivatkozott törvény 3. § (1) és (2) bekezdései szerint ezen járadékalap után 1998., 1999. és 2000. években az összérték évi 4,5%-a (1998-ban 299,520 millió Ft), a 2001. évtől pedig évi 5%-a alapján számított járadék illeti meg a Református Egyházat. Az itt megnevezett törvénynek megfelelően az előbb meghatározott járadék összegét évente – a forint átlagos leértékelésének az állami költségvetés éves tervezésekor számított ütemének megfelelő mértékben – növelni, és az állami költségvetés végrehajtásáról szóló törvény elfogadását követően a tényleges leértékelés mértékének megfelelően módosítani kell.

Az éves járadék egynegyedét – kivéve az 1998. évet – negyedévenként, az adott negyedév első hónapjának 10. napjáig kell rendelkezésre bocsátani, a szükséges korrekciót pedig egy összegben kell a Református Egyháznak átutalni az állami költségvetés végrehajtásáról szóló törvény elfogadását követő hónap utolsó napjáig. A járadék folyósítása a Református Egyház jogutód nélküli megszűnéséig tart.

21. cikkely

A Felek a Református Egyház tevékenységének állam általi anyagi támogatásával kapcsolatban továbbá megállapítják, hogy:

A Magyar Köztársaság Országgyűlése 1997. év során több olyan törvényjavaslatot fogadott el, amely a Református Egyház működésének anyagi feltételeit jelentősen megváltoztatta.

A törvényjavaslatok 1997. évi előkészítése és vitája során a Református Egyház nyilvánosságra hozta azt az álláspontját, hogy a Református Egyház hitéleti és közszolgálati tevékenységével arányos mértékű anyagi feltételek megteremtésére a javaslatokban megfogalmazott módszerek nem alkalmasak.

Az 1997. év során elfogadott törvények hatálybalépését követően bebizonyosodott, hogy a Református Egyház működésének anyagi feltételeit illetően – más egyházakhoz és saját korábbi helyzetéhez képest is – összességében hátrányosabb helyzetbe került, és ennek fennmaradása a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény 15. §-ának (3) bekezdésébe ütköző különbségtételhez vezetne a Református Egyház hátrányára. Ez a hátrányos helyzet alapvetően abból fakad, hogy az Etv. módosítása folytán járadékalappá alakítható ingatlanvagyon értéke a Református Egyház esetében igen alacsony, elsősorban azért, mert volt ingatlanainak kiemelkedően nagy részét igényelte természetben vissza az egész társadalom érdekeit szolgáló közszolgálati feladatokhoz, és az alacsony összegű járadék jogosultjai is csak a valamikori ingatlantulajdonos – önálló jogi személyiségű – egyházközösségek lehetnek.

A Kormány és a Református Egyház az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 3. §-a (3) bekezdésének megfelelően megvizsgálta a Református Egyház által benyújtott, nem természetben visszaigényelt ingatlanokra vonatkozó pénzügyi igény járadékká alakítására vonatkozó kéréshez csatolt, értékfeltüntetést is tartalmazó ingatlanjegyzéket, és megállapította, hogy az annak alapján folyósítandó járadék összege nem elégséges ahhoz, hogy a Református Egyház az általa már hosszabb ideje ténylegesen megvalósított, a társadalom által igényelt és igénybe vett tevékenységét a korábbi szinten fenn tudja tartani.

Mindezek figyelembevételével, annak érdekében, hogy a Református Egyház tevékenységének szűkítésére ne kényszerüljön, és biztosíthatóvá váljanak a Református Egyházat megillető, más egyházakkal azonos jogok és az azok gyakorlását lehetővé tevő feltételek, a Kormány és a Református Egyház a nem természetben visszaigényelt ingatlanok alapján járó járadék kiegészítésében állapodnak meg. A járadék kiegészítésének összegét 1999. évtől – kölcsönösen elfogadott szempontok és értékelés alapján – 970,528 millió Ft-ban állapítják meg. A járadék kiegészítését, amely hitéleti és közszolgálati célokra egyaránt felhasználható az ingatlanjáradékkal együtt, évente azonos feltételekkel és valorizációval kell a Református Egyház számára folyósítani. A Református Egyház az Etv.-n alapuló, a törvény 2. §-ának (5) bekezdése alapján rendezendő – a Megállapodás mellékletében megnevezett – ingatlanigényeiért járó kártalanítást jelen Megállapodásban foglaltak teljesítésével kielégítettnek tekinti.

22. cikkely

A Kormány lehetőségei szerint továbbra is rendkívüli támogatást biztosít a Református Egyház által meghatározott célokra.

Negyedik fejezet

Záró rendelkezések

23. cikkely

A Felek kijelentik, hogy jelen Megállapodás aláírására kellő felhatalmazással rendelkeznek.

24. cikkely

A Kormány a Református Egyházzal történő előzetes egyeztetés nélkül nem kezdeményezi és nem támogatja olyan jogszabály megalkotását vagy hatályos jogszabály olyan módosítását, amely a Református Egyházat vagy a jelen Megállapodást érinti, illetve amely a Református Egyházat, egyházi személyeket vagy az egyházi tevékenységet megillető jelenleg hatályos törvényekben foglalt kedvezményeket szűkítené. A Református Egyház jelen Megállapodásban foglaltakkal ellentétes jogszabályalkotást nem kezdeményez, és nem támogat.

25. cikkely

A Felek kijelentik, hogy a jelen Megállapodás 21. cikkelyének a járadék alapjául szolgáló ingatlanok értékén túlmenően meghatározott, járadék kiegészítéséről szóló rendelkezései az 1997. évi CXXIV. törvény vonatkozó előírásainak értelemszerű módosításával egyidejűleg lépnek hatályba. A Kormány kötelezettséget vállal arra, hogy e módosításokat kezdeményezi a Magyar Köztársaság Országgyűlésénél. A Megállapodás egyéb részei az aláírást követően hatályosak és végrehajthatók.

26. cikkely

A Felek rögzítik, hogy a Megállapodás módosítására vagy megszüntetésére csak írásba foglalt közös megegyezéssel kerülhet sor.